

Foto: © Byggföretagen

BYGGFÖRETAGEN

Fler och bättre kontroller.

Så förbättrar vi arbetet för sund konkurrens i byggsektorn

Så förbättrar vi arbetet för sund konkurrens i byggsektorn.

Byggföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisationen för bygg-, anläggnings- och specialföretag. Vi representerar över 4 000 företag och är en medlemsorganisation inom Svenskt Näringsliv. Våra medlemmar finns i alla storlekar och verkar över hela landet.

Vi har kollektivavtal, sätter säkerheten främst och respekterar lagar och regler.

Den här skrivelsen syftar till att visa varför begränsning av antalet underentreprenörsled inte är en konstruktiv lösning på problemen med fusk och kriminalitet i bygg- och anläggningsbranschen. Med skrivelsen vill vi också ge en bild av det arbete som pågår för sund konkurrens - och visa alternativ till att begränsa näringsfriheten, enskilda företags affärsmodeller och arbetsledningsrätt.

Det finns inte längre några förslag för europeisk lagstiftning från EU som skulle begränsa möjligheterna att använda leverantörer i flera led. Samtidigt ser vi en utveckling där allt fler kommuner och regioner, i egenskap av offentliga beställare, börjar ställa krav på begränsningar av antalet leverantörsled.

Byggföretagen ser positivt på beställares ambition att motverka arbetslivskriminalitet, men menar att kraven behöver vara väl avvägda och proportionerliga. Därför kräver Byggföretagen åtgärder som träffar de kriminella, utan att inskränka konkurrenskraften för seriösa företagare.

Hur ser bygg- och anläggningsbranschen ut?

Bygg- och anläggningsbranschen utgörs till största delen av små och medelstora företag. Nio av tio av Byggföretagens medlemmar har färre än 50 anställda. Vårt genomsnittliga medlemsföretag har 28 personer på lönelistan.

Byggsektorn består också av ett stort antal skilda yrkeskategorier, såsom till exempel betongarbetare, plattsättare, rörläggare, plåtslagare och målare. Ett normalt byggprojekt kan innehålla fler än 70 olika yrkesgrupper, specialister som utför arbeten under kortare perioder under projektets gång.

Befintliga verktyg för att säkerställa sund konkurrens

- **Digitala entreprenörsträd**
  Leverantörsuppföljningsprogram som möjliggör digital granskning, godkännande och inskrivning i byggsektorn. Detta inkluderar leverantörs-relationer och insynsfunktion för offentliga beställare som kommuner och regioner. Dessa tjänster är unika för bygg- och anläggningsbranschen och används regelmässigt av offentliga beställare, såsom exempelvis Trafikverket.

- **Branschstandarder för att motverka fusk och brott**
  Branschspecifika standarder, såsom Sunda byggen eller Bankinitiativet för en hållbar byggbransch, används redan. Dessa går att införa i den egna verksamheten, till exempel som policy eller riktlinjer till kommunens eller regionens arbete för sund konkurrens. Det går också att införa standarderna som en del av entreprenadavtalen.

- **ID06**
  Det branschgemensamma ID-kortet ID06 ska säkerställa att personer på byggarbetsplatser har giltig legitimation och kan kopplas till sin arbetsgivare. Under nästa år kommer alla som har ID06-kort dessutom att behöva verifiera sin identitet med pass eller nationellt ID-kort. Sedan 28/1 2026 krävs detta för alla nya kort. Denna kontrollfunktion, i kombination med ID06 övriga omfattande kontroller, bidrar till ett starkt skydd.

  ID06 grundades 2006 på initiativ av Sveriges Byggindustrier, numera Byggföretagen. I dag ägs ID06 av ett brett urval av bransch- och arbetsgivarorganisationer som tillsammans representerar företag med arbetsgivaransvar inom bygg- och fastighetsbranschen och närliggande sektorer.

- **Arbetsplatskontroller**
  I byggsektorn genomförs årligen över 1 000 arbetsplatskontroller genom privata säkerhetsföretag - på uppdrag av beställare, enskilda byggföretag eller av Byggföretagen.

  I Byggföretagens regi har över 400 kontroller gjorts de senaste tre åren med hjälp av ett externt säkerhetsföretag. De senaste resultaten visar till exempel att över 99 procent av alla kontrollerade individer har rätt att arbeta i Sverige. Årsrapporten för kontrollerna finns att ta del av på Byggföretagens hemsida.

  Offentliga beställare har även möjlighet att avropa ett färdigt ramavtal för arbetsplatskontroller genom Adda, SKR:s gemensamma inköpsbolag, som hanterar ett stort antal upphandlingar och ramavtal för kommuner och regioner.

Pågående initiativ i syfte att ytterligare förbättra möjligheterna att stoppa arbetslivskriminalitet i byggsektorn

- **Digital standard för utstationeringar och socialförsäkringstillhörighet**
  Detta är två initiativ från EU som innebär att det blir mycket enklare att samköra och kontrollera digitala register mellan olika länders myndigheter. När det är på plats blir det lättare att följa individer och kontrollera dessa när de rör sig i EU. Samtidigt kommer administrationen för företag och dess anställda underlättas.

- **Svenskt digital e-legitimation**
  Svensk digital e-legitimation införs från 1/12 2026. Det är en del av arbetet med kommande EU digital wallet – en applikation där verifierad digital information om en individ kan samlas, kopplat till en unik identitet. EU digital wallet är en lösning som kommer försvåra gränsöverskridande arbetslivskriminalitet samtidigt som administrationen för företag och myndigheter minskar.

Risker för upphandlande verksamhet vid ett införande av entreprenörsbegränsning

Risk	Varför den uppstår	Möjlig konsekvens för regionen/kommunen
Konkurrensrisk	Specialiserade företag finns ofta längre ned i kedjan eller saknar egen bredd för att ta huvudentreprenörsansvar.	Färre anbud, högre priser och sämre tillgång till specialiserad kompetens.
SMF-risk	Mindre företag kan behöva samarbeta med andra företag för att kunna delta i större projekt.	Mindre och lokala företag kan utestängas eller tvingas ta större finansiella och administrativa risker.
Rättslig risk	Ett generellt tak kan begränsa fri rörlighet, etableringsfrihet och möjligheten att åberopa andra företags kapacitet.	Överprövning, omarbetning av upphandlingen, förseningar och kostnader.
Kontrollrisk	Ett företag kan vara seriöst trots att det ligger i ett visst led, medan en oseriös aktör kan finnas även i en kort kedja.	Ledtaket ger en falsk trygghet om det inte kombineras med faktisk kontroll och uppföljning.
Produktions- och kvalitetsrisk	Byggprojekt kräver många yrkes-specialiteter och varierande entreprenadformer.	Sämre flexibilitet, felaktig kompetens-matchning och risk för dyrare eller långsammare genomförande.

Tidigare utredningar

Utredningen *En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter,* SOU 2023:43, granskade möjligheten att begränsa antalet under-leverantörsled vid offentlig upphandling. Utredaren fann bland annat att:

- Generella begränsningar sannolikt inte är förenliga med EU-rätten.
- Begränsningar kan hindra företag från andra medlemsstater från att delta i offentliga upphandlingar.
- Begränsningar riskerar att drabba seriösa företag som uppfyller alla krav.
- Generella begränsningar kan gå längre än vad som är nödvändigt för att motverka arbetslivskriminalitet.

Rikta kraften mot effektivare tillsyn och högre upptäcktsrisk

Att begränsa antalet underentreprenörsled är fel väg att gå. Det finns inget kvalitativt belägg för att fler entreprenörsled i sig leder till osund konkurrens eller ökad arbetslivskriminalitet. Däremot visar Svenskt Näringslivs rapport *Effekter av en begränsning av antalet underentreprenörsled till två* att en reglering riskerar att få betydande negativa ekonomiska konsekvenser för näringslivet.

Arbetslivskriminalitet och osund konkurrens ska bekämpas genom fler och bättre myndighetskontroller – och en ökad upptäcktsrisk för dem som bryter mot lagar och regler. Bygg- och anläggningsbranschen har redan tagit ett stort eget ansvar genom branschgemensamma lösningar som ID06.

En mer specialiserad bygg- och anläggningsbransch står inte i motsats till säkrare byggarbetsplatser. Antalet arbetsplatsolyckor och tillbud har minskat under de senaste 15 åren. Regionalt förankrade specialistföretag bidrar också till kontinuitet i branschen.

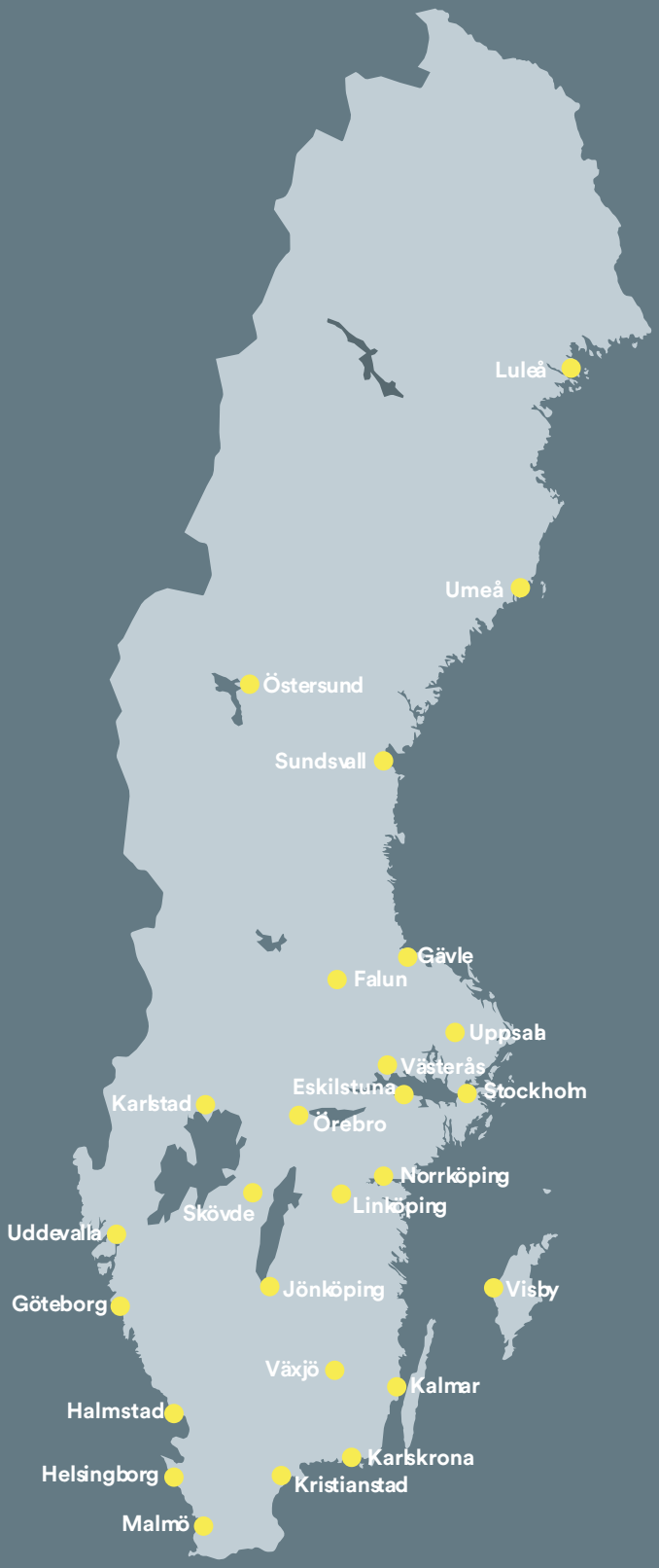
Politiken behöver skilja mellan att begränsa möjligheterna för seriösa företag och att bekämpa dem som medvetet bryter mot reglerna. Byggföretagens uppmaning till politiken är tydlig: Avstå från krav som begränsar antalet underentreprenörsled. Rikta kraften mot effektivare tillsyn och högre upptäcktsrisk.

© Byggföretagen, 2026

Vi finns över hela Sverige!

Byggföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisationen för seriösa bygg-, anläggnings- och specialföretag verksamma på den svenska byggmarknaden.

Våra kontor finns från norr till söder och ger medlemmar lokal tillgänglighet och service.

Byggföretagen kansli

Adress Box 5054,
102 42 Stockholm
Telefon: 08-698 58 00
Fax: 08-698 59 00
Mail: info@byggforetagen.se
Webb: www.byggforetagen.se

BYGGFÖRETAGEN